

Uudistettu jäteluokitus tekisi joistain tuhkista vaarallista jätettä

VTT:n mukaan jotkut tuhkat ja betonijätteet voidaan luokitella jatkossa vaarallisiksi jätteiksi. Tämä vaikeuttaisi niiden hyötykäyttöä ja kaatopaikkasijoittamista.

■ TEKSTI ELINA SAARINEN, KUVAT VTT

Elina Saarinen

VTT on huolissaan EU:n komission viime kesäkuussa hyväksymästä uudesta jäteluokituksesta, jonka uudet vaaraominaisuudet uhkaavat tuhkien hyötykäyttöä.

Uudistettu jäteluokitus vaaraominaisuksineen astuu voimaan ensi kesäkuussa. VTT yrittää vielä selvittää ja jakaa tietoa kansallisella tasolla sekä vaikuttaa EU-komissiossa auki oleviin päätöksiin ja kansallisesti päätettävien vaaraominaisuuksien tulkintaan. Näin varmistetaan, että EU:n taholta osoitetut menetelmät ja kansallisesti tehtävät päätökset eivät vaarana jätteiden hyötykäytön kehittämistä.

Erityisesti huolestuttavat vaaraominaisuudet liittyen ekotok-

◀ VTT:n erikoistutkija Jutta Laine-Ylijoki puhui tuhkista Lassila & Tikanojan ympäristöakatemiassa.

◀ Vaarallisen jätteen luokitus tekisi hallaa jo ennestään vaikealle tuhkien hyötykäytölle.

sisuuteen ja ärsyttävyyteen/syövyttävyyteen.

Esimerkiksi jätteen sisältämälle kalsiumoksidipitoisuudelle on määritetty arvo: jos jätteessä on yli viisi prosenttia kalsiumoksidia tai -hydroksidia, jäte tulee luokitella jatkossa vaaralliseksi jätteeksi.

Tämä vaikuttaisi erityisesti joihinkin tuhkiin ja betonijätteisiin. Näiden hyötykäyttöä esimerkiksi maanrakentamisessa on yritetty vauhdittaa muun muassa UUMA2-ohjelmassa.

Tuhkien hyötykäyttö edellyttää pääsääntöisesti ympäristölupaa. Mara-asetus mahdollistaa tiettyjen tuhkien hyötykäytön asetuksessa määritellyissä kohteissa ilmoitusmenettelyllä.

Vaarallisen jätteen luokitus tekisi hallaa jo ennestään vaikealle tuhkien hyötykäytölle ja vaikuttaisi tuhkan koko käsittelyketjuun luvituksesta alkaen.

”Urakoitsijat ovat tähänkin asti olleet penseitä hyötykäyttämään jättemateriaaleja. Vaarallisen jätteen luokitus tekisi hyödyntämisen todella vaikeaksi”, toteaa VTT:n erikoistutkija **Jutta Laine-Ylijoki**. Hän puhui aiheesta Lassila & Tikanojan ympäristöakatemian seminaarissa loppuvuodesta.

Laine-Ylijoki huomauttaa, että esimerkiksi tuotteissa usein on aivan samoja ominaisuuksia, jotka jätetuolella johtavat vaarallisen jätteen luokitukseen. Tuotetuolella valmistaja vain hoitaa asian asianmukaisilla merkinnöillä.

▲ VTT on tehnyt viimeiset viisi vuotta töitä, jotta jäteluokitus ja siihen liittyvät vaaraominaisuudet osoittamismenettelyineen olisivat linjassa EU:n muiden kierrätystä lisäämään pyrkivien tavoitteiden kanssa.

Esimerkiksi puun ja biomassan polton ja metsähakkeen polton tuhkien maa-alkali- ja alkali- ja sulfaattipitoisuudet voivat olla korkeita. Tietyissä hyötykäyttökohteissa näistä ominaisuuksista voi olla jopa hyötyä.

”Alkalisuus ja reaktiivisuus ovat juuri sitä, mitä usein haetaan-kin tuhkia hyödynnettäessä”, Laine-Ylijoki huomauttaa.

Jos hyötykäyttökohteita ei löydy, tuhkat täytyy sijoittaa kaatopaikalle.

”Meillä ei ole paljon vaarallisen jätteen kaatopaikkoja, tila ei riitä. Vaarallisen jätteen kaatopaikalle ei tulisi sijoittaa mitään,

▲ Tuhkat ovat heterogeenisiä.

mikä ei sinne kuulu. Loppusijoitus on jätehierarkiankin mukaisesti viimeinen keino”, Laine-Ylijoki korostaa.

VTT on tehnyt viimeiset viisi vuotta töitä, jotta jäteluokitus ja siihen liittyvät vaaraominaisuudet osoittamismenettelyineen olisivat linjassa EU:n muiden kierrätystä lisäämään pyrkivien tavoitteiden kanssa.

Vaaraominaisuuksista osoittamismenettelyineen auki on vielä esimerkiksi ekotoksisuus, jolle on nyt jätetty kansallista harkintaa vuoden verran.

VTT:llä on ollut ja on tällä hetkelläkin käynnissä hankkeita vaikutustyötä varten, johon on mahdollista kiinnostuneiden tahojen edelleenkin osallistua.

”Olemme pystyneet torppaamaan jo muutaman kummallisuuden jäteluokituksen uudistamistyön aikana eurooppalaisella tasolla. Mutta akuuttia nyt on, miten betonijätteet ja tuhkat saataisiin pysymään tavanomaisina jätteinä ja siten mahdollistamaan niiden hyödyntäminen jatkossakin”, Laine-Ylijoki sanoo.

Jalostajia tarvitaan

Laine-Ylijoki muistuttaa, että kun puhutaan tuhkien hyötykäytöstä, puhutaan todella laajasta materiaaleja. Tuhka-termin alle menevät niin kuonat, petihiiekkajätteet, savukaasun puhdistuksen jätteet kuin arinapolton kuonatkin.

Jäteominaisuuden lakkaamista eli end-of-waste-menettelyä on tarjottu avuksi tuhkien hyödyntämistä vauhdittamaan. Tuhkien heterogeenisyys tekee menettelystä kuitenkin vaikean.

Tuhkille olisi oltava myös käyttökohteet ja markkinat, ja teknistaloudellisesti toimiva käsittelyprosessi vaatisi vähintään 50 000 tonnin materiaalivirrat.

Laine-Ylijoen mukaan tuhkien hyödyntämistä edistäisivät ammattimaiset toimijat voimalaitosten ja hyödyntäjien välissä. Nämä keräisivät tuhka- ja suhtautuisivat niihin kuin rakenteita ja sideaineita toimittava materiaalitoimittaja: jalostaisivat, prosessoisivat, tekisivät tuotekehittelyä, etsisivät käyttökohteita, hoitaisivat CE-merkinnät, suunnitteluohjeet, käyttöturvallisuustiedotteet, tuoteselosteet, myynnin, saatavuuden ja markkinoinnin.

”Tällaisia toimijoita meiltä puuttuu.” ■